

[Η μεθοδολογία της άρνησης του Ολοκαυτώματος]

Michael Shermer

[Η μεθοδολογία της άρνησης του Ολοκαυτώματος]

Προτείνεται να μελετηθούν τα παρακάτω αποσπάσματα από το βιβλίο του Michael Shermer, *Γιατί οι άνθρωποι πιστεύουν σε παράξενα πράγματα*; σε συνδυασμό με το άρθρο [Ο κυνηγός των συνωμοσιολόγων](#) στο οποίο παρουσιάζεται το βιβλίο.

Απόσπασμα 1

Ας ρίξουμε μια ματιά στο πώς «λειτουργεί» η σύγκλιση των στοιχείων για την απόδειξη της ύπαρξης του Ολοκαυτώματος και στο πώς και οι αρνητές επιλέγουν ή διαστρέφουν τα δεδομένα για να στηρίξουν τους ισχυρισμούς τους. Έχουμε τη μαρτυρία ενός επιζήσαντα που λέει ότι είχε ακούσει, όσο βρισκόταν στο Άουσβιτς, για την εξόντωση των Εβραίων με δηλητηριώδη αέρια. Ο αρνητής θα πει ότι οι επιζήσαντες υπερβάλλουν και ότι οι μνήμες τους δεν είναι αξιόπιστες. Ένας άλλος επιζήσας αφηγείται μια άλλη ιστορία, διαφορετική στις λεπτομέρειές της, αλλά που είναι βασικά σύμφωνη με το ότι στο Άουσβιτς είχαν εξοντωθεί Εβραίοι μέσα σε θαλάμους αερίων. Ο αρνητής θα ισχυριστεί ότι υπήρχαν πολλές φήμες και διαδόσεις στα στρατόπεδα και ότι οι επιζήσαντες τις έχουν ενσωματώσει ασυνείδητα στις αναμνήσεις τους. Ένας φρουρός των Ες-Ες παραδέχεται μετά τον πόλεμο ότι είδε με τα μάτια του Εβραίους να φονεύονται στους θαλάμους και στα κρεματόρια. Ο αρνητής ισχυρίζεται ότι οι μαζί εξαναγκάστηκαν από τους Συμμάχους να προβούν σε τέτοιες ομολογίες. Αλλά τώρα ένα μέλος των *Sonderkommando* (του ειδικού προσωπικού) - δηλαδή ένας Εβραίος που βοηθούσε τους Ναζί στη μετακίνηση των πτωμάτων από τους θαλάμους αερίων στα κρεματόρια - όχι μόνον ισχυρίζεται ότι άκουσε γι' αυτό ή ότι απλώς το είδε, αλλά ότι είχε συμμετάσχει και ο ίδιος στην όλη διαδικασία. Ο αρνητής το εξηγεί αυτό λέγοντας ότι οι μαρτυρίες των *Sonderkommando* δεν βγάζουν νόημα - τα νούμερα που δίνουν για τον αριθμό των πτωμάτων είναι υπερβολικά και οι ημερομηνίες είναι λανθασμένες. Τι γίνεται όμως με τον διοικητή του στρατοπέδου, ο οποίος παραδέχεται μετά τον πόλεμο ότι όχι μόνον άκουσε, είδε και συμμετείχε στη διαδικασία, αλλά και ότι την οργάνωσε; Υποβλήθηκε σε βασανιστήρια, απαντά ο αρνητής. Και η αυτοβιογραφία του, η οποία γράφτηκε ύστερα από τη δίκη και την καταδίκη του σε θάνατο, όταν δεν είχε τίποτα να κερδίσει λέγοντας ψέματα; Κανένας δεν ξέρει γιατί οι άνθρωποι ομολογούν την ενοχή τους για παράλογα εγκλήματα που δεν έχουν διαπράξει, αλλά συμβαίνει.

Καμία μαρτυρία από μόνη της δεν γράφει πάνω της «Ολοκαύτωμα». Όταν όμως συντεθούν όλες μαζί διαμορφώνουν μια εικόνα, μια ιστορία με συνεκτικότητα, ενώ σε μια προσπάθεια συνολικής σύνθεσής τους οι ιστορίες των αρνητών αποσυντίθενται. Αντί να πρέπει ο ιστορικός να παρουσιάσει «έστω και μια

απόδειξη», ο αρνητής έχει τώρα να καταρρίψει 6 ιστορικά δεδομένα, με 6 διαφορετικές μεθόδους αντεπιχειρηματολογίας.

Απόσπασμα 2

Πριν εστιάσουμε το ενδιαφέρον μας στους τρεις κύριους άξονες γύρω από τους οποίους περιστρέφεται η επιχειρηματολογία των αρνητών [του Ολοκαυτώματος], ας ρίξουμε πρώτα μια ματιά στη μεθοδολογία τους, στους τρόπους με τους οποίους διατυπώνουν τα επιχειρήματά τους. [...]

1. Επικεντρώνονται στα ασθενή σημεία των αντιπάλων τους, ενώ σπανίως έχουν να πουν κάτι το συγκεκριμένο για τη δική τους άποψη. Οι αρνητές τονίζουν, για παράδειγμα, τις αντιφάσεις στις περιγραφές των αυτοπτών μαρτύρων.
2. Εκμεταλλεύονται τα σφάλματα στα οποία υποπίπτουν οι μελετητές που διατυπώνουν αντίθετα επιχειρήματα, υπονοώντας ότι, επειδή κάποια από τα συμπεράσματα των αντιπάλων τους είναι εσφαλμένα, όλα τα συμπεράσματα των αντιπάλων τους θα πρέπει να είναι επίσης εσφαλμένα.
3. Παραθέτουν αποσπάσματα από έργα επιφανών και καθιερωμένων επιστημόνων, συνήθως εκτός συμφραζομένων, για να στηρίξουν τη δική τους θέση. [...]
4. Παρεξηγούν τις γνώσεις, θεμιτές αντιγνωμίες μεταξύ των ιστορικών σχετικά με ορισμένα σημεία του αντικειμένου της επιστήμης τους και, ως αμφισβήτηση της ύπαρξης του συγκεκριμένου ιστορικού πεδίου στο σύνολό του. [...]
5. Εστιάζουν την προσοχή τους σε όσα είναι άγνωστα και αδιαφορούν για εκείνα που είναι γνωστά, τονίζουν τα δεδομένα που τους βολεύουν και απορρίπτουν τα στοιχεία που δεν τους βολεύουν. Οι αρνητές επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους σε όσα δεν γνωρίζουμε για τους θαλάμους αερίων και απορρίπτουν όλα τις άμεσες μαρτυρίες και τα ιατροδικαστικά πορίσματα που συνηγορούν υπέρ της άποψης ότι οι θάλαμοι αερίων χρησιμοποιούνταν για μαζικές δολοφονίες.

Michael Shermer, *Γιατί οι άνθρωποι πιστεύουν σε παράξενα πράγματα;*, μτφρ. Μιχάλης Παναγιωτάκης, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο, 2006, σ.228 & 232.

Δραστηριότητες

1. Αφού διαβάσετε τις παρατηρήσεις σχετικά με τη μεθοδολογία στη διατύπωση των επιχειρημάτων των αρνητών του Ολοκαυτώματος στο απόσπασμα 2, να προσπαθήσετε να εντοπίσετε ανάλογα παραδείγματα στο απόσπασμα 1.
2. Νομίζετε πως οι σύγχρονοι συνωμοσιολόγοι (π.χ. αρνητές του κορονοϊού ή των εμβολίων) χρησιμοποιούν ανάλογους τρόπους διατύπωσης των απόψεών τους; Να αναφέρετε παραδείγματα.
3. Με τι μέρος του λόγου ξεκινάει κάθε ένα από τα συλλογιστικά λάθη που καταγράφει ο Shermer στο πρώτο απόσπασμα; Τι εξυπηρετεί αυτή η επιλογή κατά τη γνώμη σας;
4. α) Στο δεύτερο απόσπασμα κυριαρχεί ο πλάγιος λόγος. Ποιο είναι το αποτέλεσμα αυτής της επιλογής κατά τη γνώμη σας; Να εντοπίσετε τα ρήματα εξάρτησης που χρησιμοποιούνται στην περίπτωση των ατόμων που αναγνωρίζουν το Ολοκαύτωμα και στην περίπτωση των αρνητών. Παρατηρείτε κάποια διαφορά;
β) Να συνθέσετε έναν υποθετικό διάλογο ανάμεσα σε έναν υποστηρικτή και έναν αρνητή του Ολοκαυτώματος, αντλώντας επιχειρήματα από τα παραπάνω αποσπάσματα.